

พระโองาตเรื่อง "พศมณา"

คตอติษฐจําพรรษา

๒๘ กรกฎาคม ๒๕๒๓

ห้องสมุดวัดเขาบางทราย

01230

เลขทะเบียน 01230

เลขเรียก **ค่าน้ำ** BC 4 2523

ใน ค.ศ. ๑๙๖๖ ได้เคยพิมพ์บท
พระนิพนธ์ของเจ้าประคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
(วาสนมหาเถระ) สมเด็จพระสังฆราช เพื่อเป็นธรรม
บรรณาการแก่พุทธศาสนิกชนทั้งหลายเป็นประจำเสมอมา
ในปี ๒๕๒๓ นี้ ได้จัดพิมพ์พระโอวาทเรื่องพัฒนา
ซึ่งได้ประทานแก่ พระสังฆาธิการหลายระดับ เนื่องใน
พิธีเปิดประชุมเรื่อง พัฒนาวัดครั้งที่ ๘ ณ วัดอัมพวัน
อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

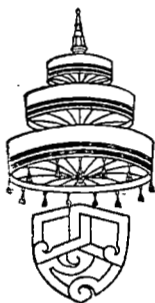
ในพระโอวาทเรื่องนี้ ได้ทรงเน้นให้เห็นถึงความ
จำเป็นที่วัดทั้งหลายจะต้องจัดพัฒนาทั้งในด้านวัตถุ
สิ่งปลูกสร้าง และบริเวณวัดให้สะอาดเรียบร้อยดูได้
สมเป็นบุณยสถานของพุทธศาสนิกชนโดยแท้จริง และ
พัฒนาในด้านจิตใจของแต่ละคนให้เปี่ยมด้วยศีลธรรม
เมื่อสมบูรณ์พร้อมกันทั้ง ๒ ส่วนแล้ว ก็จะก่อให้เกิดเป็น
พลังบันดาลความร่วมมือเป็นสุขโดยทั่วกัน

ขอเชิญพิจารณาบทพระโอวาทตามอรรถาธิบาย เทอญ.

สำนักเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

กรุงเทพมหานคร

พระโอรุวาท

สมเด็จพระอรุยวงศาคตญาณ (วาศนมหาเดระ)

สมเด็จพระสังมราช สกลมหาสังมปริณายก

โปรคประทาน

พิธีเปิดประชุมเจ้าคณะ เจ้าอาวาส

เพื่อการพัฒนาวัด

ขส
ครงท. ๘

ณ วัดอัมพวัน อำเภอรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๒๒

ท่านพระสังฆาธิการทั้งหลาย

ขอเจริญพรท่านอธิบดีกรมการศาสนา

ตามรายการที่ได้แจ้งให้ที่ประชุมได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ของการประชุม เพื่อปรับปรุงชี้แจงหรือแนะนำในเรื่องการพัฒนาวัด ให้เป็นสถานที่สะอาดสงบสมความมุ่งหมายของคำว่า อาราม เป็นความรื่นรมย์ของสถานที่นั้น ๆ วัดเป็นสถานที่รื่นรมย์ของชาวพุทธศาสนิกชน และวัดก็เป็นสถานที่ที่อยู่บำเพ็ญพรตพรหมจรรย์ของลูกชาวบ้านหลานชาวบ้านนั่นเอง ลูกชาวบ้านหลานชาวบ้าน หรือว่าโดยเฉพาะชาวพุทธทั่วไป เมื่อมีความเชื่อ ความเลื่อมใส ต้องการจะหาความรู้ในพระพุทธศาสนา หรือต้องการจะมาประพฤติปฏิบัติตัวตามระเบียบแบบแผนของพระธรรมวินัย มีการบรรพชาเป็นสามเณร อุปสมบทเป็นพระภิกษุ จำต้องมีสถานที่เป็นหลักแหล่ง เพื่ออยู่เป็นหมวดหมู่ และเพื่อจะได้สะดวกในการปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยสืบต่อไปด้วยวัดจึงเกิดขึ้นด้วยศรัทธาปสาทะของชาวบ้านเป็นส่วนมาก

ดูรอบ ๆ ตัวเราขณะนี้ มีเสนาสนะสิ่งก่อสร้างหลาย
 อย่างล้วนแต่เกิดจากความเลื่อมใสของชาวบ้านผู้มีศรัทธา
 ปรรณานาจะสนับสนุน ให้ผู้บวชเรียนเป็นภิกษุสามเณร
 มีสถานที่ประพาศิพรตพรหมจรรย์ ได้รับความสะดวก
 สบาย ไม่ต้องไปแสวงหาที่อยู่อาศัยเหมือนกับสมัยก่อน ๆ
 ที่ต้องอาศัยตามถ้ำ ตามเขา ตามโคนไม้ เนื่องด้วยเรา
 มีสถานที่สำหรับจะได้ประพาศิปฏิบัติกิจพระศาสนาเช่นนี้
 จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องช่วยกันดูแล ปรับปรุงสถานที่
 อยู่ที่อาศัยให้มีความเรียบร้อย มีความสงบสงัด หรือเป็น
 ที่รื่นรมย์ของผู้ที่เข้ามาพบเห็น หรือมาเยี่ยมเป็นต้น ข้อนี้
 เป็นเรื่องสำคัญที่ทางการได้ประกาศเตือนอยู่เสมอเรียกว่า
 “พัฒนา”

การพัฒนานี้ ส่วนหนึ่งพัฒนาถึงวัตถุสิ่งของ หรือ
 สิ่งก่อสร้างหรือบริเวณวัดนี้ เป็นเครื่องปรากฏแก่หุตตา
 ของผู้ที่ไปมาพบเห็น จะสังเกตได้ง่ายว่าผู้อยู่อาศัยสนใจ
 ปรับปรุงแก้ไข หรือรักษาสถานที่บริเวณที่อยู่อาศัยด้วย
 ความเรียบร้อยหรือไม่ เพราะบางรูปท่านก็สมณะเกินไป

ท่านมุ่งแต่ความสงบสงัดของท่านองค์เดียว ส่วนสถานที่
 วัดวาอารามท่านก็มักจะปล่อยปละละเลย เพราะเห็นว่า
 เป็นของภายนอก มุ่งสงบสงัดหรือสงบทางจิตของตนเอง
 ดีกว่า นี่ก็เป็นเรื่องน่าเสียดายเหมือนกัน คือโดยทาง
 สันนิษฐานแล้ว ถ้ายิ่งหาความสงบสงัดหรือหาความ
 เรียบร้อยภายนอก ซึ่งเป็นของหยาบ ๆ ยังทำไม่ได้แล้ว
 ก็สงสัยว่าจะทำจิตใจให้สงบสงัดได้หรือไม่ เพราะส่วน
 หยาบ ๆ ก็ยังทำไม่ได้ ข้อนี้แหละเป็นเหตุให้ทางกรรมกา
 รศาสนาหาทางที่จะสนับสนุน เพื่อให้พระภิกษุสามเณร
 ทุก ๆ รูป ไม่ใช่เฉพาะแต่เจ้าอาวาสเท่านั้น ที่จะต้อง
 สำนึกว่าเราบวชเรียนขึ้นมาแล้ว ได้อาศัยเสนาสนะ ได้
 อาศัยที่อยู่ที่หลับนอน ได้ความสะดวกสบายกว่าเวลา
 เป็นฆราวาสเสียด้วยซ้ำ เมื่อเราได้รับความบำรุงอย่างนี้
 แล้ว ก็ควรจะสนองศรัทธาของผู้ก่อสร้าง ด้วยการช่วย
 ระมัดระวัง อย่ายปล่อยปละละเลย ทอดทิ้งโดยไม่เอาใจใส่
 เท่ากับว่าเราได้อาศัยร่มไม้ชายคาที่ไหนแล้ว ก็ควรจะ
 เอาใจใส่ตอบสนองร่มไม้ชายคานั้นบ้าง ด้วยวิธีระแวด

ระวังรักษาความสะอาดเรียบร้อยตามกำลังความสามารถ

ท่านผู้ที่เอาใจใส่ในการปรับปรุงวัดวาอารามให้เป็นสถาน^{ที่}ที่รณรมย์ของผู้ผ่านไปมาพบเห็น และไม่ใช่ว่าเพียงพัฒนาส่วนสถานที่เท่านั้น ยัง^{จะ}เออมนเข้าไปถึงการพัฒนาจิตใจของผู้อยู่อาศัยวัดวาอารามเหล่านั้นด้วย เมื่อวัดทั้งหลายสนใจในการที่จะปรับปรุงวัดวาอารามของท่านให้เป็น^{ที่}ที่รณรมย์ เป็น^{ที่}ที่สะอาดเป็นที่ชื่นใจของผู้ที่ผ่านไปมาพบเห็น ก็เท่ากับว่ากระทำหน้าที่ในทางที่ดีที่ชอบเหมาะสมแล้ว เมื่อกระทำความดีเช่นนี้ ก็สมควรอย่างยิ่งที่จะได้มีการสนับสนุนส่งเสริม ให้มีกำลังตั้งอกตั้งใจที่จะสร้างเสริมการพัฒนาให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป เมื่อยังจะพัฒนายิ่ง ๆ ขึ้นไปไม่ได้ ก็รักษาภูมิฐานเดิมไว้ ก็ยังนับว่าเป็นการเอาใจใส่ที่ดีที่ชอบพอสมควร ท่านผู้ใดสนใจทำตามจุดมุ่งหมายเช่นนี้ ทางการกัญชาคุณงามความดีของท่านด้วยวัตถุสิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่นมีการถวายพัสดุ เป็นเครื่องหมายความชอบ มีการถวายหนังสือประกาศคุณงามความดี ถวายเครื่องนุ่งห่มและยามอย่างนี้

ห้องสมุดวัดเขาบางทราย

เลขทะเบียน 01230

เลขเรียก ๒๑ ๔- ๒๕๖๖

เป็นต้น ของเหล่านี้รู้สึกว่าเป็นของนอชมค่าไม่สมกับที่
ท่านทั้งหลายพยายามทุ่มเท และปรับปรุงวัดวาอาราม
ของท่านให้เจริญรุ่งเรือง แต่ขอให้นึกว่าเป็นวัตถุสำคัญที่
เกิดขึ้นจากอำนาจความดีของท่าน ไม่ใช่เกิดจากการ
ปล่อยละเลย ขอให้ถือว่า วัตถุสิ่งของเหล่านี้เป็นของมีค่า
เป็นของมีเกียรติ เป็นของที่จะเตือนตาเตือนใจอยู่เสมอ
ว่า ที่ได้รับวัตถุเหล่านี้เป็นส่วนพิเศษกว่ารูปอื่น ๆ เพราะ
ได้ทำความดีในทางศาสนาด้วยการปรับปรุง สนับสนุน
สถานบริเวณที่อยู่อาศัย ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยสมกับ
เป็นอาราม เป็นสถานที่รื่นรมย์

วันนี้จึงขอให้ทุก ๆ ท่านที่ได้รับเครื่องหมายคุณงาม
ความดีนี้แล้ว โปรดรักษาคุณงามความดีไว้เสมอไป ดังที่
ภาษิตในพระศาสนาของเราเตือนใจอยู่ว่า จงรักษาความ
ดีเหมือนเกลือรักษาความเค็ม อย่าถือว่าเราได้รับการ
ยกย่อง ส่งเสริมเช่นนั้นแล้ว ก็ดีอกดีใจเลยปล่อยตัวไม่
ต้องทำอะไรต่อไป ถือว่าทำดีพอแล้ว อย่างนี้ยังไม่พอ
เพราะว่าวัตถุสิ่งของ สิ่งก่อสร้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกุฏิ

เหล่านี้ สร้างขึ้นไว้ไม่กี่ปีก็ชำรุดทรุดโทรมส่วนนั้นบ้าง ส่วนนั้นบ้างเป็นธรรมดา ก็จำเป็นจะต้องปรับปรุงแก้ไข อยู่เสมอ ฉะนั้น สถานที่บริเวณวัดวาอารามก็เช่นเดียวกัน ต้องพยายามปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อจะได้เป็นที่รื่นรมย์ชมชอบยินดีของชาวพุทธ เพราะว่าสิ่งเหล่านี้ เป็น อามิสบูชา เมื่อก่อสร้างขึ้นเป็นวัตถุสิ่งของ เป็นการบูชา พระรัตนตรัยแบบเดียวกับดอกไม้ธูปเทียนที่เราจุตบูชา อามิสบูชานี้ยังเป็นของหายาบ ยังเป็นของหางไกล ท่าน ต้องการให้เราบูชาพระพุทธเจ้า บูชาพระรัตนตรัยด้วย ปฏิบัติบูชา คือการประพฤติปฏิบัติชอบ สรรวมกาย วาจา ใจ ตามระเบียบแบบแผนหน้าที่ของเรา เราเป็น พระ ก็ต้องถือพระธรรมวินัยเป็นหลักความเป็นพระของเราไว้ ถ้าเราเป็นพระแต่ไม่ยึดถือพระธรรมวินัย ชอบ ประพฤติปฏิบัติอะไรตามอำเภอใจ ความเป็นพระของเราก็บกพร่องไม่เป็นพระอย่างเต็มที่ เราเป็นพระเป็นเณร อยู่ได้ ก็เพราะเราปฏิบัติตัวตามระเบียบที่พระพุทธเจ้า ได้วางไว้ สามเณรมีศีล ๑๐ ก็ต้องรักษาศีล ๑๐ ไว้ พระ

มีศิลป์ ๒๒๗ ก็ต้องรักษาศิลป์ ๒๒๗ ไว้ อย่าถือว่าเราเป็นพระเพียงนั่งเหลื่องหม่เหลื่อง โคนผม โคนหมวด ส่วนความประพฤติปฏิบัติปล่อยตามอำเภอใจ หรือที่ชอบแสดงตัวเป็นคนทันสมัยทั้ง ๆ ที่นั่งหม่จิวร ผ้าเหลื่องอยู่นี้ แสดงกิจกรรมารยาท การพูด การแสดงอื่น ๆ แบบเดียวกับคนสมัยใหม่ เอาแบบอย่างฆราวาสเขามาใช้ในเมื่อตนอยู่ในเครื่องแบบพระสงฆ์ อันนี้รู้สึกว่าเป็นความไม่เหมาะสมเลย เมื่อเราสมัครอยากจะเป็นคนทันสมัย ในการพูดจา หรือในการแต่งเนื้อแต่งตัวอะไรต่าง ๆ ตามสมัยอย่ามาทำในขณะทั้ง ๆ ที่เราสวมเครื่องแบบพระเถรอยู่นี้ เป็นการบ่อนทำลาย ควรละเพศออกเป็นให้เต็มตัวจะดีกว่า เราได้อยู่เย็นเป็นสุข เพราะชาวบ้านบูชาคุณงามความดีของเรา เขาจึงทำบุญใส่บาตรเป็นการบูชาความดีเท่ากับเขาให้กำลังใจเราให้ประพฤติดียิ่งขึ้นไป

เพราะฉะนั้นการพัฒนานี้ ขอหมายถึงการทำ ความดี ทำความเจริญให้ทั่วๆ ไป จะเกี่ยวกับสถานที่ หรือเสนาสนะอะไรก็ตามซึ่งเรียกว่า เป็นอามิสบูชา เรา

ก็ต้องสนใจบูชาอยู่เสมอ และก็ต้องไม่ลืมจะพัฒนาส่วน
 จิตใจของเราอีกด้วย เพื่อให้เราเป็นพระที่สมบูรณ์ด้วย
 ศีลาจารวัตร เมื่อช่วยกันประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอน
 ของพระพุทธเจ้าอยู่แล้ว ก็ชื่อว่าบูชาพระพุทธศาสนาด้วย
 การประพฤติดีประพฤติชอบตามคำสั่งสอนของท่าน ตาม
 หน้าที่ของตน ๆ โดยเฉพาะฆราวาสก็มีศีล ๕ เป็นหลัก
 ประจำอยู่แล้ว นอกนั้นก็สนใจหาเวลาเพิ่มเติมขึ้นอีก
 เป็นศีลอุโบสถ อย่าไปนึกว่าเรารักษาศีลได้เฉพาะแต่วัน
 พระวันโกน นอกจากนั้นเรารักษาไม่ได้ อย่างนี้ไม่
 สมควรเลย เราเป็นชาวพุทธอยู่ตราบไต เราจะต้องยึด
 หลักคำสอนของพระพุทธเจ้าไว้ประจำใจ ประพฤติปฏิบัติ
 ตามอยู่เสมอไปตราบนั้น ถ้าไม่ยึดถือไม่ปฏิบัติตามคำสอน
 ของพระพุทธเจ้าแล้ว ก็ชื่อว่าเราเป็นชาวพุทธแต่ตาม
 ประเพณี ตามธรรมเนียม หรือเป็นชาวพุทธแต่เพียง
 เฉพาะในทะเบียนบ้านเท่านั้น หลักฐานความเป็นชาว
 พุทธจึงไม่หนักแน่นมั่นคงถาวรอยู่กับจิตใจ การที่เอื้อม
 พุดไปถึงชาวบ้านว่าควรจะพัฒนาตนด้วยการยึดหลักคำ

สั่งสอนของพระพุทธเจ้าไว้ประพฤติปฏิบัติตามที่เช่น
 นี้ ก็ด้วยเห็นว่ามราวาสทั้งหลาย มักจะยื่นโยนมอบหมาย
 การทรงพระศาสนาไว้ให้เจริญถึง ๕,๐๐๐ ปี นั้น ให้เป็น
 หน้าที่เฉพาะของพระภิกษุสามเณร อันนี้ก็เลยเกิดเป็น
 เรื่องขัดทอดกัน ไม่มีใครรับผิดชอบ แต่ความจริงแล้ว
 ในฐานะที่เราเป็นชาวพุทธด้วยกัน ย่อมมีหน้าที่จะต้อง
 ส่งเสริมคำสอนของพระพุทธเจ้าให้เจริญในจิตใจของแต่ละ
 คนอยู่เสมอไป เพราะพระพุทธรศาสนาไม่ใช่วัตถุ
 พระพุทธรศาสนาเป็นคำสอน เราจะมุ่งให้เจริญแต่วัตถุ
 ฝอยเดียว แต่ถ้าไม่มีคนประพฤติปฏิบัติตามคำสอนของ
 พระพุทธเจ้า สิ่งก่อสร้างนั้นจะเป็นอย่างไร ก็กลายเป็น
 ว่าสร้างกันไว้เฉย ๆ บุชาตินฟ้า—อากาศเท่านั้น ที่เรา
 สร้างที่อยู่อาศัยขึ้น ก็เพื่อเป็นที่อยู่ของผู้ประพฤติปฏิบัติ
 ชอบ จะได้รับความสะดวกสบาย ตั้งหน้าตั้งตาประพฤติ
 ปฏิบัติชอบยิ่ง ๆ ขึ้นไป และต้องการให้วัดปรับปรุง
 วัดวาอารามให้เรียบร้อย ให้สะอาดเป็นระเบียบ ไม่ใช่
 สึกแต่ที่ผู้อยู่อาศัยอยู่อย่างเดียวเท่านั้น พัสดู่เหล่านี้ก็จะเป็น

เสมือนหนึ่งป้ายโฆษณาว่า แหล่งนี้เป็นที่อยู่อาศัยของผู้
ประพฤติปฏิบัติชอบตามคำสอนของพระพุทธเจ้า. เชิญ
เข้ามาชม หรือเชิญเข้ามาประพฤติปฏิบัติตาม. เอาเยี่ยง
อย่างบ้างก็ได้

ฉะนั้น แต่ละวัดของเราจึงต้องอาศัยการปรับปรุง
การแก้ไข การจัดแจงให้เรียบร้อย เพื่อให้เป็นสิ่งที่
ชวนชมอยู่เสมอไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน ไม่ว่าจะอยู่บ้านป่าบ้าน
ดอน จะอยู่ภาคเหนือ ภาคใต้ ในฐานะที่เป็นชาวพุทธ
ด้วยกันแล้ว ก็ต้องประพฤติปฏิบัติเหมือน ๆ กันทั้งนั้น
ควรจะได้ใช้สติปัญญาของตนย้อนเข้าไปดูตนเองบ้างว่า
เราเป็นพระอยู่ในหน้าที่อะไร เราเป็นพระลูกวัดหรือเป็น
พระผู้ช่วยเจ้าอาวาส หรือเป็นพระเจ้าอาวาส หรือเป็น
พระชั้นอุปัชฌายะอาจารย์ เหล่านี้ ก็ล้วนแต่มีหน้าที่
เหมือนกันทั้งนั้น เมื่อมาบวชแล้ว ก็มีหน้าที่ต้องปฏิบัติ
ตามหน้าที่โดยเฉพาะทั่วไปก็คือว่า พระวินัยตั้งได้กล่าวมา
แล้ว เราจะทิ้งไม่ได้ เราเป็นพระเป็นเณรก็ด้วยการปฏิบัติ
ตามพระวินัยนั่นเอง ทุกรุปจึงต้องมีส่วนเป็นเจ้าของ

พระศาสนา มีหน้าที่ช่วยบำรุงพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง
ถาวรสืบไปหมัดด้วยกันทั้งนั้น

เราทั้งหลายอยู่ในวัด ทุกๆ รูป ต้องงามไปด้วย
ศีลาจารวัตร การที่จะประพฤติดัวให้งามได้ก็ต้องเฉพาะ
ตัวเราเอง คนอื่นช่วยไม่ได้ ไม่เหมือนกับเราสร้างกุฏิ
คนอื่นพลอยช่วยได้ บอกบุญให้เขาช่วยกันคนละเล็ก
คนละน้อย ไม่ซำก็สำเร็จได้ แต่ว่าการที่จะพัฒนาตัวเองนี้
ต้องอาศัยตัวเราเองเป็นหลักสำคัญ เรามีพรรษาเท่าไร
ควรที่จะสร้างคุณสมบัติของพระภิกษุไว้ให้เสมอด้วย
จำนวนพรรษา เมื่อเราสมัครเข้ามาบวชแล้ว ควรจะบวช
ชนิดที่บวชทั้งกาย ทั้งวาจา ทั้งใจ ด้วยการพัฒนาจิตใจ
ของเราแต่ละรูป ให้อยู่ในธรรมวินัยเป็นหลัก

วันนี้ ทางกรมได้อาราธนาท่านทั้งหลายเข้าร่วม
ประชุม เพื่อปรึกษาหารือในการที่จะพัฒนาซึ่งมุ่งไปทาง
วัดอุตุสถานที่ แต่จะขอถามในเรื่องการพัฒนาจิตใจของผู้
อยู่ในวัดนั้น ๆ อีกด้วย ถ้าเราช่วยกันได้ ๒ ด้านเช่นนี้
แล้ว ความหวังที่จะเห็นพระพุทธศาสนามีความเจริญ

รุ่งเรืองแผ่ไพศาลกว้างขวางออกไป ให้สมกับที่ชาวโลก
เขายกย่องนับถือว่า คำสอนของพระพุทธศาสนานี้เป็น
ที่ดีแท้ ประกอบด้วยเหตุผล และได้ผลสมความปรารถนา
ของบุคคลทั่วไป

การพัฒนาอันไม่มีเวลาที่จะพักผ่อน เราต้องประ-
พฤติปฏิบัติกันอยู่เรื่อย ๆ คือจะทำมากทำน้อยก็แล้ว
แต่กำลัง แต่ว่าต้องทำอยู่เสมอ เราจะหยุดไม่ได้ เพราะ
พรรษาเราก็เขยิบจำนวนมากอยู่ทุกปี ๆ ขอให้จำนวน
พรรษาเป็นเหตุเตือนใจว่าเราบวชมาได้ ๒๐ พรรษา ๓๐
พรรษา คุณงามความดีในพระพุทธศาสนามีอะไรติด
อรรถาศัยบ้างหรือไม่ เราได้รับผลคุณงามความดีจากการ
ประพฤติพรหมจรรย์อะไรบ้างหรือไม่ ถ้ายังไม่มีก็รีบเร่ง
ให้มีขึ้น ถ้ามีอยู่บ้างแล้วก็ควรให้เจริญกว้างขวางยิ่ง ๆ
ขึ้นไป ยิ่งเป็นพระผู้ใหญ่ชั้นอุปัชฌาย์อาจารย์ เป็นครู
นำหน้าศิษยานุศิษย์ จะต้องพยายามทำตัวให้เป็นผู้นำที่ดี
นำไปสู่ความเจริญ ที่พูดนี้พูดกันอย่างชนิดว่าร่วมอยู่ใน
หมู่เดียวกัน ดีก็มีชื่อเสียงร่วมกัน ไม่ใช่ดีเฉพาะรูป

ต้องดีทั้งหมด ทั้งคณะ จึงต้องขอความร่วมมือช่วยกัน
พัฒนา

ที่สุดนี้ ขอให้ทุก ๆ ท่านถึงความเจริญงอกงาม
ไพบุลย์ในพระพุทธศาสนา และได้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติ
ตามธรรมวินัยเป็นการพัฒนายิ่ง ๆ ขึ้นไป

ขอเปิดการประชุมเพื่อการพัฒนาวัดตั้งแต่บัดนี้.

